

HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- FORSLAG TIL NY FORVALTNINGSPLAN ETTER HØRINGSRUNDE

Arkiv: K22
Arkivsaksnr.: 16/671

Saksbehandler:
Kjetil Brodal

Utskrift sendes til:

Vedlegg: Forslag til Forvaltningsplan for Hodalen Landskapsvernomsråde 2017-2026, datert 14.07.2017

Andre dokumenter i saken:

- 07.06.2016 HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN-BEFARING AV OMRÅDER AKTUELLE FOR MULIG FRAMTIDIG OPPDYR KING
- 20.02.2017 MELDING OM POLITISK VEDTAK - HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN- HØRINGSFORSLAG
- 16.11.2016 INNSPILL FORVALTNINGSPLAN_TERJE SANDBERG_161116
- 05.11.2016 FORVALTNINGSPLAN TIL HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE - INNSPILL TIL MØTET 15/11-2016
- 19.12.2016 INNSPILL TIL UTKAST NY FORVALTNINGSPLAN HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE 207-2026
- 28.10.2016 HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN- MØTE MED GRUNNEIERNE
- 20.02.2017 HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN
- 31.03.2017 SVAR - HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE - REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN - TOLGA KOMMUNE - HØRING
- 31.03.2017 HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE- REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN. HØRING
- 27.03.2017 DOKUMENT 17/24331-2 UTTALELSE TIL REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN - HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE I TOLGA KOMMUNE SENDT FRA S TATENS VEGVESEN
- 31.03.2017 HØRINGSSVAR FRA FYLKESMANNEN I HEDMARK - HODALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE - REVISJON AV FORVALTNINGSPLAN 2017 - 2026

Saksopplysninger:

Tolga kommunestyre vedtok i sak 13/17 16.02.2017 å sende det utarbeidede forslag til Forvaltningsplan for Hodalen Landskapsvernomsråde 2017-2026 på høring til interessenter og aktuelle offentlige myndigheter. Høringsfristen var satt til 31.03.2017.

Det er innkommet høringsinnspill fra:

- Statens vegvesen
- Hedmark fylkeskommune
- Fylkesmannen i Hedmark

- Hodalen Grunneierlag/Hodalen Utmarkslag

Nedenfor følger de enkelte instansers innspill til høringsforslaget og rådmannens kommentarer, vurderinger og tiltak omkring innspillet er lagt inn i et

- **kulepunkt etter hvert innspill.**

Statens vegvesen har følgende innspill:

«Landskapsområdet grenser inntil fv. 26 i ca. 8,5 km lengde. Vi forutsetter at forvaltningsplanen ikke legger begrensninger som hindrer drift, vedlikehold og eventuelle utbedring er av vegen. Vi foreslår at dette tas med i fredningsforskriftens punkt V.»

- Det er lagt inn et punkt vedrørende dette i forvaltningsplanen pkt 5.1.10 e). Fylkesveien ligger i sin helhet utenfor verneområdet da grensen er definert til 12,5 m fra fylkesveien midtlinje.

Hedmark Fylkeskommune bemerker følgende omkring **kulturvern**faglige forhold:

«Det er forekomst av minst 50 kulturminner fordelt på flere områder rundt innsjøen. Både automatisk fredete, og kulturminner fra nyere tid er representert innenfor landskapsvernområdet. De fleste av kulturminnene er fangstgroper, men det er likevel et relativt stort mangfold av kulturminner med forekomst av jernutvinningsanlegg, kullmiler, tufter, rydningsrøyser og steinalderboplass. Det er også 6 setervoller med stående bygninger, og i tillegg ruiner etter seter- og utmarkshus i området.

Til tross for betydelig kulturminneforekomst synes ikke kulturminner å ha fått plass i forvaltningsplanen.

Planen åpner for både standardheving og utvidelse av seterbygninger, uten å reflektere over at slike tiltak kan være uønsket ut fra mulige verneverdier knyttet til bygningene og bygningsmiljøene. Det bør være mulig å samordne forvaltningsplanen med kommunedelplan for kulturminner, som er under arbeid, slik at bygninger og landskap kan sees på som et samlet hele, der den historiske sammenhengen mellom naturgrunnlag og utnyttning til beite og fôr høsting og tidligere også til jernutvinning, jordbruk og bosetting, gjenspeiles gjennom utformingen av så vel landskap som enkeltstående fysiske kulturminner fra ulike tider.

I henhold til forvaltningsplanen er det 4 steder innenfor ulike deler av verneområdet hvor det er punkter for infotavler. Her bør det også kunne informeres om kulturminnene.

Etter vår oppfatning bør kulturminner tas med som en av verneverdiene i forbindelse med revisjonen av planen, da det også er flere områder med kulturminner/kulturmiljøer som er godt egnet til formidling.»

- Det er lagt inn et nytt punkt i planen, pkt 1.2.3. vedrørende kulturminner i verneområdet.
- I tillegg er det under pkt 5.1.3 siste avsnitt et generelt punkt som lyder:
Alle tiltak og aktiviteter i landskapsvernområdet må vurderes i henhold til kulturminneloven og kommunens kulturminneplan i forhold til automatisk fredete og kulturminner fra nyere tid som er representert innenfor landskapsvernområdet

Fylkesmannen i Hedmark v/Miljøvernavdelingen har levert et omfattende og detaljert høringssvar:

Planen er god og godt strukturert på et overordnet nivå. Den tar for seg de viktigste elementene, og beskriver disse godt. Fylkesmannen savner flere bilder og nøyere beskrivelser av verneverdiene. Ikke mange vet hva eskere er, og gode bilder vil kunne hjelpe lesere å forstå bakgrunnen for vernet. Den teoretiske beskrivelsen av naturverdiene er god.

- Flere bilder som viser verneverdiene og forklaring på hva eskere er lagt inn i pkt 1.2.2.

Gjennomgående for høringsdokumentet er flere skrivefeil, mangler på ord og ord skrevet dobbelt. Fylkesmannen regner med at dette vil gås nøye gjennom og bli rettet opp i det endelige dokumentet.

- Dokumentet er gjennomgått og skrivefeil rettet opp.

Fylkesmannen savner også bevaringsmål i planen, og mener også det bør gjøres en konkret vurdering av om det trengs en besøksstrategi for området eller ikke.

- Forvaltningsmål og bevaringsmål er lagt inn i planens pkt 1.

I tillegg mener Fylkesmannen at henvisninger til verneforskrifta bør deles i kapittel og punkt. Eksempel: På s. 10 står det øverst: «Fredningsforskriftens punkt IV, 2 er ikke til...». Fylkesmannen er av den oppfatning at det vil være mer korrekt å skrive: «Fredningsforskriften **kapittel IV punkt 2**, er ikke til...»

- Alle henvisningene til forskriften i planen er rettet til benevnelse kapittel og punkt.

Gjennomgang av dokumentet:

5.1.1: Siste avsnitt. Vi anmoder om at det spesifiseres hvem som skal utføre koordinatfesting av knekkpunktene. Det kunne også med fordel ha vært et vedlegg som summerer opp tiltakene som skal utføres i løpet av forvaltningsplanperioden.

- Det er lagt til et Vedlegg 6 i planen som oppsummerer konkrete tiltak som skal utføres i forvaltningsplanperioden, bl.a. koordinatfesting av knekkpunktene.

5.1.4. Grusuttak/Masseuttak. Her kunne det med fordel ha vært eksemplifisert og presisert, hva som menes med «mindre uttak» og «vises kun i beskjeden grad». Vis også gjerne til tidligere saker/presedens.

- Formuleringen i planforslaget er hentet fra forrige godkjente plan og stammer fra erstatningsoppgjøret etter vernet gjennom en minnelig avtale mellom Staten og de berørte grunneierne. Forvaltningen har ingen saker omkring dette siden vernet ble innført. Formuleringen om uttak av grus: «mindre uttak, som ikke vises i terrenget eller som vises kun i beskjeden grad» er tillatt vurderes derfor som tilstrekkelig.

5.1.7. Motorferdsel. Dette avsnittet kan med fordel utdypes. Finnes det veier som kan kjøres på uten dispensasjon? Hvor mange dispensasjoner er gitt, hva skal til for å eventuelt få en disp. osv? Er det lov å kjøre i verneområdet?

- Avsnittet er utdypet i revidert forslag. Det er etablert et stort antall bilveier (før vernet trådte i kraft) til hytteeiendommer i verneområdet. På disse veiene er motorferdsel lov, men forøvrig utenom veiene gjelder lov og forskrift om motorferdsel i utmark som ellers i utmark.

5.1.8. Nydyrking gjennomført i verneområdet. Her bør hvert av områdene tydelig være merket og henvist til i kart. De vilkårene dispensasjonen til oppdyrking ble gitt under, bør også tydeliggjøres og

tas med inn i dette avsnittet. Gjerne også bilder av områdene, slik at det blir lettere å se hvordan det ser ut der i dag.

- Kart/bilder over nydyrking som er godkjent og gjennomført etter at vernet trådte i kraft er samlet i planens pkt. 5.1.8.1 og der er det også angitt hjemmelen for dispensasjonene.

5.1.9. Samlet plan for potensielle områder for oppdyrking i planperioden 2017-2026. Her savner vi en vurdering av §§8-12 i nml, for hvert av områdene som er foreslått som mulig område for oppdyrking. Disse vurderingene bør minimum ligge til grunn i en samlet plan for oppdyrking. Hvert område burde også beskrives bedre, og helst fotodokumenteres (flyfoto/bilde fra felt). Den samlede belastningen må vurderes nøye, og alltid også vurderes opp mot opprinnelig tilstand ved vernetidspunktet. I tillegg bør planen omfatte alle tidligere områder som er nydyrket etter vernet trådte i kraft. En rask kikk på flybilder avslører at det er områder som er nydyrket de siste årene, som ikke er nevnt i planen. En slik oversikt vil være nyttig når man skal vurdere etter §10 i nml.

Fylkesmannen er av den oppfatning at om landskapsbildet blir betydelig endret fra det det var ved vernetidspunktet, om alle disse potensielle arealene for oppdyrking blir benyttet, vil dette stride mot verneformålet. Fylkesmannen stiller seg derfor skeptiske til omfanget av foreslåtte potensielle arealer for oppdyrking.

- Hvert område potensielt aktuelt for nydyrking er beskrevet og dokumentert med kart og flyfoto i pkt 5.1.9.
- Vurderinger i forhold FM's innvendinger mot omfanget av aktuelle områder for nydyrking i verneområdet og vurderinger i forhold til naturmangfoldloven følger under Saksvurdering.

5.1.10. Det burde ligge ved en oversikt over eksisterende bygninger og bygningenes areal fra 1990, dersom dette skal brukes som utgangspunkt (under generelt, a).

- Å få på plass en fullstendig oversikt over alle bygninger og bygningenes areal pr 1/1-1990 vurderes til å være en stor og ressurskrevende oppgave. Det legges inn en setning under generelt, a): Det påligger tiltakshaver å framlegge dokumentasjon om bygningenes status pr 1. januar 1990.

5.1.12. Fylkesmannen savner en utdyping rundt de forskjellige leddene i nml § 48. Se særlig kapittel 7 i Miljødirektoratets veileder «Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter».

- Det er lagt inn en utdyping av de forskjellige leddene i nml § 48 i henhold til FM's merknad.

6.2. Koordinater og kart over de 5 skiltene bør ligge med som vedlegg.

Utover dette har Fylkesmannen ingen ytterligere merknader til planen, som i det store og hele synes godt gjennomarbeidet.»

- Dette er beskrevet i vedlegg 6 vedrørende tiltak som skal gjennomføres i planperioden.

Høringsinnspill fra Hodalen Grunneierlag/Utmarkslag

Vi påpeker at det i kapittel 3, avsnitt 3, står nevnt 2 oppdyrkede områder på sør-vestsida i området, og at dette er feil. Her mangler ei nydyrking ved Bakkvollen.

- Feilen er rettet opp

Kapittel 5: Vi mener at dyrking må vurderes utfra arealenes egnethet. Vi mener at krav om aktiv setring og behovsvurdering er feil forutsetninger for utvikling av våre gårder, og at dette ikke bør

ligge til grunn for denne forvaltningsplanen. Hele sør-østsida er utelatt. Dette er arealer hvor det er dyrket store arealer i dag. Etter vår mening er det flere gode landbruksfaglige grunner til å dyrke mer her. Det er et godt utbygd veinett. Det er god tilgang på vann, og det er strøm. Dette gir mulighet for høy avkastning per enhet dyrket areal. Arealene er billige å dyrke opp, og blir tilgjengelig i større deler av vekstsesongen. Dette er gunstig for blant annet etablering av vanningsanlegg og mellomlager for husdyrgjødsel. Det er ingen kjente arealkonflikter, og få automatiske vernede kulturminner i området.

Pkt.5.1.9: Samlet plan for potensielle arealer som kan vurderes for framtidig oppdyrking i perioden 2017-2026

Fjerde avsnitt, «Landbruksfaglig sett ...»

1.strekpunkt endres til: områder nord og øst i verneområdet som er innenfor fornuftig avstand til gårdene i Hodalen. Avstand er kun skjønsmessig vurdert.

2.strekpunkt endres til: områder knyttet til seterområdene.

Punkt f.: Stryke 2. og 3. setning.

Punkt i.: Endre til: Mellom Storbekken og Kronbekken er det naturlig og utvide og videreutvikle det landbruksområdet man har i dag, med å utnytte potensielle dyrkingsarealer.

- Innspillene er vurdert og det vises for øvrig til fylkesmannens høringsinnspill. Innspillene her fra grunneierlag/utmarkslag tas ikke inn i forslaget til forvaltningsplan.

Pkt. 5.1.10: I Hodalen er det gjort et stort registreringsarbeid i forbindelse med hus brukt i utmarka. Dette er lær, buer, nøster, hus på nedlagte setervoller, hus på jernblestringsanlegg, osv. Mange av restene etter disse husene ligger i verneområdet. Det har av kulturhistorisk verdi og interesse blitt gjort restaurering og gjenoppbygging av slike hus. Det er formålstjenlig å ta høyde for dette i forvaltningsplanen

Generelt:

Tillegg pkt. a: Det er tilgang til å gjenoppføre registrerte bygninger, seterhus, o.l.

- En viktig prinsipp i vernet er at det ikke skal oppføres flere bygninger enn det som var status pr 1/1-1990. Det foreslåtte tillegget tas ikke inn i planen.

Fritidsboliger/setereiendommer som brukes som fritidsbolig:

Vi foreslår at BYA fjernes på seterbygg, og at en bruker betegnelsen bruksareal.

Begrunnelse for dette er at gamle seterhus inneholder funksjoner som det er vanskelig å ta vare på hvis disse arealene skal inngå i BYA. Eksempel er særegne rom som har hatt en bruksfunksjon som gjør det vanskelig å bygge om, og samtidig skape tjenlige enheter av det resterende arealet.

- BYA, bebygd areal, angir det areal i kvadratmeter som bygninger, overbygde åpne areal og konstruksjoner over bakken opptar av terrenget.
- Bruksareal (BRA) for bebyggelse på en tomt setter en øvre grense for det samlede bruksareal for bygninger, åpent overbygd areal og parkeringsareal som er tillatt på en tomt.
- I forhold til verneformålet vurderes BYA å være det riktige å bruke for å styre bebyggelsens volum i verneområdet.

Skogsveier/veier til setrer og hytter.

Her er det to punkt; a og c. Vi foreslår nytt punkt b.

Begrunnelsen for dette er at dette er en viktig del av vår kulturhistorie. Med vedlikehold menes rydding, merking, klipping og vedlikehold, slik at gamle veier kan være fremkommelige for de som ferdes i området.

Nytt pkt b: Det er adgang til vedlikehold av gamle ferdselsveier.

- Innspillet tas til følge i siste pkt under 5.1.10.: Gamle ferdselsveier og stier....

Saksvurdering:

Den videre saksgang for å få en godkjent forvaltningsplan for Hodalen landskapvernområde på plass er at forslaget til plan må godkjennes i Utvalg for Vernesaker som sender sin innstilling til Tolga kommunestyre som vedtar det endelige forslaget fra kommunen. Forvaltningsplanen skal så oversendes til overordnet myndighet, representert ved Fylkesmannen i Hedmark, for endelig godkjenning i og med at kommunens forvaltningsmyndighet for landskapsvernområdet er delegert ned fra Fylkesmannen.

Innspillene fra høringsrunden er vurdert og resultatet av vurderingene som er beskrevet i Saksopplysninger ovenfor er innarbeidet i forslag til forvaltningsplan som her framlegges.

Her i saksvurderingen rettes det spesielt fokus mot samlet plan for mulige områder det kan tillates oppdyrking av i verneområdet. Fylkesmannen hadde klare innsigelser i sitt høringssvar i forhold til det totale omfanget av nydyrking innenfor verneområdet. Etter at vernet ble opprettet har Tolga kommune gitt tillatelse til 4 nydyrking innenfor vernesonen og legger i høringsforslaget opp til at det kan tillates dyrking i 10 nye områder det neste tiåret.

Det vises til pkt 5.1.9 i den framlagte planen for beskrivelse av de 10 områdene som ble foreslått i høringsforslaget.

Vurdering av de foreslåtte mulige oppdyrkingssområdene henhold til naturmangfoldlovens §§ 8-12:

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer i saksvurderingen og skal framgå av beslutningen.

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget: Oppdyrking av arealer vil påvirke landskapsformasjonene og landskapsbildet. For å unngå påvirkning av formasjoner kan kun tilnærmet flate områder tillates oppdyrket innenfor verneområdet og terrassekanter/dødisgroper/dreneringsspor må ikke berøres. Oppdyrking medfører potensielt svært synlige inngrep i terrenget. For å redusere dette er det viktig med gode vegetasjonssoner rundt dyrkingsarealet.

§ 9 Føre-var-prinsippet: Dette prinsippet er også relevant i forhold til momentene nevnt under kunnskapsgrunnlaget.

§ 10 Økosystemtilnærming og samla belastning: Den samlede belastning går på summen av alle nydyrkingene og den påvirkning dette vil ha for det helhetlige landskapsbildet. De 4 nydyrkingene som har tilkommet siden vernet trådte i kraft og de 10 nye områdene foreslått i høringsforslaget til forvaltningsplan vurderes til å bli for omfattende for helhetsbildet og vil derved være i strid med verneformålet.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver: prinsippet er vurdert og funnet ikke relevant.

§ 12 Pålegg om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder: Vurdert og funnet ikke relevant.

Det er i første rekke nml § 10 om «samla belastning» som vil være den mest utslagsgivende i forhold til vurderingen her i og med at også verneformålet presiserer dette momentet: *Det primære verneelementet i området er det velformede eskersystemet og det særpregede landskapet som følger av dette. Dette skal tolkes slik at inngrep eller tiltak som ikke nødvendigvis berører eskere eller*

eskersystemet direkte, men som vil være landskapsmessig skjemmende eller ødelegge eller forringe verdier knyttet til helheten i landskapet, er i strid med formålet med vernet.

De 10 foreslåtte områdene vurdert i forhold til §§ 8-9-10 i naturmangfoldloven og med bakgrunn i verneformålet samt tidligere vedtak i «samlet plan» fra 1992:

Område a) og b): Områdene vil sammen med det eksisterende oppdyrkede arealet på GID 66/9 bli et sammenhengende stort areal som vil bli svært synlig og dominerende i landskapsbildet i denne delen av landskapsvernområdet. Areal a) og b) tas derfor ut av planen som aktuelle områder for oppdyrking.

Område c): Dette arealet ligger inne i opprinnelig samlet plan fra 1992 og opprettholdes som aktuelt område å tillate oppdyrking i.

Område d), f) og g): oppdyrking her vurderes til ikke å stride mot prinsippene i §§ 8-12 i naturmangfoldloven og opprettholdes i planen. Område e) gjelder ikke oppdyrking og vurderes derfor ikke her.

Område h): Området inngår i den opprinnelige samlede planen fra 1992 som «oppdyrking av et areal øst for Letningsliveien nord for Letningsåa» og opprettholdes som aktuelt område å tillate oppdyrking i.

Oppsummert: To områder, a) øst for Abbortjønnan og b) øst for Presthallbakktjønnna, tas ut av forslag til plan. De øvrige 8 områdene foreslås opprettholdt som potensielle områder for oppdyrking i forvaltningsplanperioden.

Øvrige endringer i framlagte forslag til forvaltningsplan i forhold til høringsforslaget framgår av kulepunktene i Saksopplysninger. Det er i tillegg gjort en del redaksjonelle endringer i forslaget til plan.

Rådmannen innstiller på at Utvalg for vernesaker og kommunestyret slutter seg til framlagte forslag til forvaltningsplan og sender forslaget til Fylkesmannen i Hedmark for endelig godkjenning.

Rådmannens innstilling:

Utvalg for vernesaker i Tolga kommune innstiller overfor Tolga kommunestyre:

1. Høringsforslag til Forvaltningsplan for Hodalen Landskapsvernområde 2017-2026 vedtatt i Tolga kommunestyre 16.02.2017 endres i henhold til saksframstillingen.
2. Forslag til Forvaltningsplan for Hodalen Landskapsvernområde 2017-2026 datert 15.08.2017 vedtas av Tolga kommunestyre
3. Kommunestyrets forslag til forvaltningsplan oversendes Fylkesmannen i Hedmark for endelig godkjenning.
4. Forslaget til forvaltningsplan vurderes til ikke å komme i strid med prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8 -12.